

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

SOLIQ HISOBOTI

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	400000	- Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410000	- Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	70410101	- Buxgalteriya hisobi (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
	70410102	- Audit (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

Qarshi-2022

Fanning malakaviy/modul kodi SS.336.TAXR.14.1.07	O'quv yili 2022-2023	Semestr 2	ECTS – Kreditlar 4	
Fanning nomi	Fan/modul turi	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari 4	
		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
I.	Soliq hisoboti	60	60	120

I. Fanning mazmuni

Soliq hisoboti fanning asosiy maqsadi – talabalarda iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida soliqning iqtisodiy mohiyati, bevosita va bilvosita soliqlar, mol-mulk solig'i, resurs to'lovlari, soddalashtirilgan soliq, byudjetdan tashqari maqsadli jamg'armalarga majburiy ajratmalar bo'yicha soliq hisobotlarini tuzish va taqdim etish tartiblari bo'yicha yo'nalishga mos bilim, ko'nikma va malaka shakllantirish, uning me'yoriy-huquqiy asoslari bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

Fanning vazifasi-talabalar nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, xo'jalik yurituvchi subyektlardagi iqtisodiy jarayonlarga uslubiy, ilmiy hamda amaliy dunyoqarashini, soliq hisobotini tuzishni tashkil etish va uning me'yoriy tartibga solinishi bo'yicha bilimlarni shakllantirishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-Modul. Soliq hisobotining nazariy asoslari va xususiyatlari

1-mavzu. Soliq hisobotining nazariy asoslari

Soliq hisoboti fanning vujudga kelishining shart-sharoitlari. Soliq hisobotining zaruriyati. Soliqlar hisobotini yuritishning maqsadi va uning oldida turgan vazifalar. Soliqlar tasnifi. Soliq hisobotini tashkil etishning xorij tajribasi. Byudjetga to'lanadigan soliq va majburiy to'lovlarning hisobi. Ma'lumotlarni buxgalteriya, soliq hisobi registrlarida hujjatlarda rasmiylashtirish. Soliqlar hisobi va hisobotini tuzish qoidalari va ularning mohiyati.

2-mavzu. Soliq hisobotining obyekt va predmeti

Soliq hisobotining obyekt va soliq hisobotining predmeti. Soliq hisobi obyektlarini aniqlash va baholash tamoyillari. Soliq bazasi, soliq stavkalari, soliq davri va soliqqa tortishni boshqa elementlarini aniqlash va baholash tamoyillari. Soliq bazasi, soliq stavkasi, soliq davri va soliqqa tortishni boshqa elementlari.

3-mavzu. Soliq hisobi tizimi va hisob siyosati

Buxgalteriya va soliq hisobotini taqqoslash tavsifi. Buxgalteriya va soliq hisobotini tuzish va yuritishning jahon amaliyoti. Soliq Kodeksi, xarajalar tarkibi to'g'risidagi nizom asosida soliq hisobotini tashkil etishning asosiy talablari. Soliqqa tortish maqsadida hisob siyosatini shakllanishi, rasmiylashtirish tartibi.

2-Modul: Soliq hisobotini tuzish va taqdim etish tartiblari, o'ziga xos xususiyatlari

4-mavzu. Yuridik va jismoniy shaxslarning foydasi (daromad)dan olinadigan soliqlar hisobi va hisoboti

Yuridik shaxslar foydasidan olinadigan soliq hisobi va hisobotini tuzish. Yuridik shaxslar foydasidan olinadigan soliq hisobotini tashkil etishda analitik registrni yuritish tartibi. Yuridik shaxslar foydasidan olinadigan soliq bo'yicha imtiyozlarni hisobga olish tartibi.

Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'ini to'g'ri hisobotlarda qayd qilish va soliq hisobi registrlarida aks ettirish. Ish haqidan ushlab qolinadigan va chegriladigan summalari hisobi. Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i bo'yicha taqdim etilgan hisob-kitoblarni to'g'ri amalga oshirilganligini tekshirish.

5-mavzu. Yuridik shaxslar tomonidan to'lanadigan bilvosita soliqlarning hisobi va hisoboti

Bilvosita soliqlar hisobining maqsad va vazifalari. Bilvosita soliqlar tarkibida qo'shilgan qiymat solig'ining turgan o'rn. Qo'shilgan qiymat solig'i hisobi va uni tashkil etish asoslari. Qo'shilgan qiymat solig'i obyektlarini hujjatlashirish. Qo'shilgan qiymat solig'ini hisobga olish usullari. Qo'shilgan qiymat solig'i bo'yicha soliq hisobotini tuzish va taqdim etish. Qo'shilgan qiymat solig'i bo'yicha imtiyozlarni hisobga olish tartibi. Nol darajali soliq hisobotini yuritish tartibi.

Aksiz solig'ining byudjet daromadlaridagi ulishi. Aksiz solig'i bazasini hisoblash. Aksiz solig'i bo'yicha taqdim etiladigan hisob-kitoblarni to'ldirish va taqdim etish tartiblari. Aksiz solig'i bo'yicha hisobotini tuzish tartibi. Import qilinadigan ishlar, xizmatlar va tovarlar bo'yicha bojxona, bojlarining hisobi, yuk-bojxona deklaratsiyasini tuzish va taqdim etish tartiblari.

6-mavzu. Yuridik shaxslarning mol-mulk va resurs solig'larini hisobi va hisoboti

Mol-mulk solig'i hisobotini tashkil etish asoslari. Mol-mulk solig'i obyektlari hisobi va soliq to'lovchilar. Mol-mulk solig'i bo'yicha imtiyozlarni aks ettirish. Mol-mulk solig'i obyektlarini aniqlashda (baholash, qayta baholash, amortizatsiya summalari hisoblashda) soliq hisobi ma'lumotlaridan foydalanish. Mol-mulk solig'i hisobi va hisobotini tuzish va taqdim etish.

Resurs to'lovlari: yer solig'i, suv resurslaridan va yer qat'idan foydalanganlik uchun soliq hisobotini tashkil etish asoslari. Soliq obyektlari, bazalari hamda hajmini hisobotini yuritish. Qo'shimcha foyda solig'i obyektlari va ularni hisobga olish tartiblari. Soliq bazasi va byudjetga hisoblanadigan soliqlar miqdorini aniqlash.

Bonuslar va ularning turlari, obyektlari. Imzoli va tijoratop topilma bonuslari bazasi, ular aniqlash va byudjetga to'lanadigan to'lovlari miqdorini hisoblash hamda to'lash tartiblari. Soliqlarni hisoblash va hisobotlarini tuzishda soliq hisobi ma'lumotlaridan foydalanish. Soliq hisob-kitoblarni taqdim etish.

7-mavzu. Kichik biznes subyektlari bo'yicha soliqlar hisobi va hisoboti

Kichik biznes subyektlari tomonidan soddalashtirilgan soliq to'lovining umumbelgilangan soliq hisobidan farqi. Soddalashtirilgan tartibda soliqqa tortishning obyektlari. Soliq stavkalari, soliq imtiyozlari, ularning qo'llanilishi va hisobi. Kichik biznes subyektlari uchun hisob yuritishning soddalashtirilgan tizimi. Soliqqa tortishning soddalashtirilgan soliqqa tortish tizimiga o'tgan korxonalar tomonidan hisob yuritishi tartibi.

2019 yil I yanvardan boshlab:

- yillik oboroti I mlrd. So'ngacha bo'lgan mikrofirma va kichik korxonalar uchun yagona soliq to'lovi, mol-mulk solig'i, yer solig'i hamda suv resurslaridan foydalanganlik uchun to'lov hamda hisobini yuritish tartibi belgilandi;

- yillik oboroti I mlrd. So'ndan oshgan mikrofirma va kichik korxonalar uchun umumbelgilangan tartibda barcha soliqlarni to'lash hamda hisobini yuritish tartibi belgilandi;

- yillik oboroti 100 mln. So'ngacha bo'lgan yakka tartibdagi tadbirkorlar uchun qat'iy so'mdagi soliq belgilandi;

-yillik oboroti 100 mln. so'ndan I mlrd.gacha bo'lgan yakka tartibdagi tadbirkorlar uchun yagona soliq to'lovi, mol-mulk solig'i, yer solig'i hamda suv resurslaridan foydalanganlik uchun to'lov hamda hisobini yuritish tartibi belgilandi;

Qishloq xo'jaligi tovarlari ishlab chiqaruvchi korxonalar uchun yagona yer solig'i hisob-kitobi, yer uchastkalarining normativ qiymatini hisoblab chiqish, hisobotlarni tuzish va topshirish tartibi. Yagona yer solig'i to'lovchisi hisoblangan qishloq xo'jaligi tovarlari ishlab chiqaruvchilari ixtiyoriy ravishda qo'shilgan qiymat solig'ini to'lashga o'tishi belgilandi.

8-mavzu. Jjimoiy soliq va ijtimoiy to'lovlar hisobi va hisoboti

Ijtimoiy soliq bo'yicha hisobotlar tizimi. Ijtimoiy soliqni hisoblash bazasi va to'lovlar miqdorini aniqlash.

Ijtimoiy soliq va mehnatga haq to'lash fondini hisoblash tartiblari. Pensiya to'lovi bo'yicha xarajatlarni qoplash hisob-kitoblari.

Avrim toifadagi jismoniy shaxslar uchun ijtimoiy soliqni hisoblab chiqish va to'lashni hisobga olish.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1-Modul. Soliq hisobotining nazariy asoslari va xususiyatlari.

1. Soliq hisobotining nazariy asoslari
2. Soliq hisobotining obyekti va predmeti
3. Soliq hisobi tizimi va hisob siyosati

2-Modul: Soliq hisobotini tuzish va taqdim etish tartiblari, o'ziga xos

xususiyatlari

4. Yuridik va jismoniy shaxslarning foyvdasi (daromadi)dan olinadigan soliqlar hisobi va hisoboti

5. Yuridik shaxslar tomonidan to'lanadigan bilvosita soliqqlarning hisobi va hisoboti

6. Yuridik shaxslarning mol-mulk va resurs soliqqlari hisobi va hisoboti

7. Kichik biznes subyektlari bo'yicha soliqlar hisobi va hisoboti.

8- Jjimoiy soliq va ijtimoiy to'lovlar hisobi va hisoboti

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jhozlangan auditoriyada bir akademgurthga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

Kurs ishini tashkil etish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar.

Soliq hisoboti fanidan kurs ishi rejalashtirilmagan.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Soliq hisobotlar va ularni ahamiyati.
2. Yuridik shaxslardan olinadigan foyda solig'i hisobotini tuzish va topshirish tartibi.
3. Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'ini hisoblash, hisobotini tuzish va topshirish tartibi.
4. Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'idan ish haqi hisobidan shaxsiy jang'arib boriladigan pensiya hisob raqamiga o'tkazmalarni hisobga olish va hisobotini taqdim etish tartibi.
5. Qo'shilgan qiymat solig'i bo'yicha hisobotini tuzish va topshirish tartibi.
6. Aksiz solig'i bo'yicha hisobotini tuzish va topshirish tartibi.
7. Yer qat'ridan foydalanganlik uchun soliq va tijoratloq topilma bonusi bo'yicha soliq hisobotini tuzish tartibi.
8. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq bo'yicha soliq hisob-kitobini tuzish tartibi.
9. Yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliq bo'yicha soliq hisob-kitobini tuzish tartibi.
10. Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'i bo'yicha soliq hisob-kitobini tuzish tartibi.

11. Ijtimoiy soliq bo'yicha soliq hisob-kitobini tuzish tartibi.

12. Yagona soliq to'lovi bo'yicha soliq hisob-kitobini tuzish tartibi.

13. Yuridik shaxslarga berilgan soliq imtiyozlarni soliq hisobotlarida aks ettirish va tuzish tartibi.

14. Jismoniy shaxslar jami daromadlarini deklaratsiyasini tuzish tartibi.

15. Jismoniy shaxslarga mol-mulkni ijataga berishdan olingan jismoniy shaxsning daromadlari to'g'risidagi dastlabki tarzdagi deklaratsiyani tuzish uchun axborotlarni jamlash va tuzish.

16. Jismoniy shaxslarga hisoblangan daromadlar soliq solishtan ozod etilgan daromadlari rasshifrovkasini tuzish tartibi.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha magistratlar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida magistrant:

- yagona interaktiv davlat xizmatlari portal va tadbirkorlik subekting kabinetini;
- elektron raqamli imzo va soliq hisobotlarni topshirishning elektron tizimini;
- soliq va boshqa majburiy to'lovlarni hisoblash metodologiyasini;
- soliq hisobotining shakllarini to'ldirishni va ularni taqdim etish usullarini;
- soliq hisobotini saqlash muddatini;
- aniqlashirilgan soliq hisobotini taqdim etish tartibini;
- moliya va soliq hisobotlarini kameral nazoratdan o'tkazish usullari va yo'nalishlarini;
- soliq idoralarning hisobotlarni qabul qilish tartibini;
- elektron ko'rinishda soliq hisobotini tuzish, yuborish va qabul qilishni bilishi va ularidan foydalana olishni;

Talab:

- soliq va boshqa majburiy to'lovlarni to'g'ri hisoblab chiqarish;
- soliq hisoboti shakllari va daromadlar to'g'risidagi deklaratsiyani to'ldirish;
- soliq to'lovchilardan soliq hisobotlarni qabul qilishni tashkil qilish;
- soliq hisobotini kameral nazordan o'tkazish;
- soliq hisobotlari hamda soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarni hisoblab chiqish, to'lash bilan bog'liq boshqa hujjatlar shakllarini ishlab chiqish va ularni takomillashirish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaol key-s-stadlar;
- amaliyotlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;
- tadqiqotlarni tayyorlash;
- individual loyihalar;
- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettirish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, mustaqil ta'lim bo'yicha berilgan topshiriqlarni bajarish hamda yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish talab qilinadi.

VIII. ASOSiy ADABIYOTLAR

1. Vahobov A., Jo'raev A. Soliqlar va soliqqa tortish. Darslik –T.: "QITISOD-MOLIYA", 2019. -408 b.
2. Jo'raev A., Usmanova M. Jismoniy shaxslarni soliqqa tortish. O'quv qo'llama. –T.: "Sano-standart" nashriyoti, 2015. –232 b.
3. Joraev A.S., Safarov G.A., Meliyev O.R. Soliq nazariyasi. O'quv qo'llama. –T.: "Iqtisod-moliya", 2019. - 325 b.
4. Karimov A., Kurbanbayev J., Jumanazarov S. Buxgalteriya hisobi. Darslik. –T.: Iqtisod-moliya, 2019. - 512 b.
5. Norbekov D., Mistrov K., Tashmanov G'. Moliyaviy va boshqaruv hisobi. O'quv qo'llama. –T.: Iqtisod-moliya, 2018. –194 b.

QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR:

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 18 iyuldagi "Soliq ma'muriyatchiligini tubdan takomillashirish, soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarning yig'iluvchanligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PF-5116-son I ammoni.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 29 iyunidagi "O'zbekiston Respublikasining soliq siyosatini takomillashirish konsepsiyasi to'g'risida" gi PF-5468-

sonli Farmoni.

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 26 iyunidagi "Davlat soliq xizmati organlari faoliyatini tubdan takomillashirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-3802-sonli Qarori.
9. Mirziyoyev S.H.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: "O'zbekiston" NMU, 2017. - 104 b.

AXBOROT MANBAALARI

10. www.lex.uz (O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi).
11. www.soliq.uz (O'zbekiston Respublikasi Soliq Qo'mitasi)
12. www.ifs.org (Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari fondi sayti)

Ushbu "Soliq hisoboti" fanning o'quv dasturi 70410101 – "Buxgalteriya hisobi (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)", 70410102 – "Audit (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)" magistratura mutaxassisliklari uchun majburiy fan sifatida "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasida tomonidan ishlab chiqilgan.

Fanning o'quv dasturi Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasining 2022 yil 22.06.21 dagi 21-sonli "Iqtisodiyot" fakulteti Uslubiy komissiyasining 2022 yil 24.06.21 dagi 11-sonli "Iqtisodiyot" fakulteti kengashining 2022 yil 28.06.21 dagi 11-sonli institut Uslubiy Kengashining 2022 yil 28.06.21 dagi 11-sonli yig'ilishlarida ko'rib chiqilgan.

Fanning o'quv dasturi Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti Kengashining 2022 yil 28.06.21 dagi 11-son yig'ilishi qarori bilan tasdiqlangan.

Fan/modul uchun mas'ul:

Jumayeva G.J. "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasida dotsent, i.f.n.

TAQRIZCHILAR:

Quchqorov G'. - QDU "Iqtisodiyot va servis" kafedrasida dotsent, i.f.n.
Ergasheva Z.E. Qashqadaryo viloyati "Audit-hisob" MCHJ shaklidagi Auditorlik tashkiloti direktori
Alikulov A.T. - QanMII "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasida mudiri, i.f.f.d (PhD).